

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 25 Ionawr 2021

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Llinos Medi (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-Gadeirydd)

Y Cynghorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G. Parry, OBE FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams

WRTH LAW: Prif Weithredwr
Dirprwy Brif Weithredwr
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Pennaeth Gwasanaethau Tai
Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo
Pennaeth Gwasanaethau Democratiaid
Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro - Rheoleiddio a Datblygu
Economaid
Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid
Rheolwr Cynllunio - Amgylchedd Adeiledig a Naturiol (JIW)
Swyddog Pwyllgor (ATH)

YMDDIHEURIADAU: Dim

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorwyr Glyn Haynes, Kenneth Hughes Trefor Lloyd Hughes, MBE, Aled Morris Jones, G.O Jones, R. Llewelyn Jones, Dafydd Roberts, Rheolwr Adnoddau Dynol (CW), Uwch Swyddog Trafnidiaeth (IW), Swyddog Cyfathrebu (GJ), Mr Gareth Wyn Williams (Gohebydd Democratiaeth Leol).

Croesawodd y Cadeirydd bawb a oedd yn bresennol i'r cyfarfod rhithwir hwn o'r Pwyllgor Gwaith. Cyfeiriodd at absenoldeb Mr Fôn Roberts, y Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol oherwydd profedigaeth deuluol ac estynnodd gydymdeimlad y Pwyllgor Gwaith â Mr Roberts a'i deulu.

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni wnaed yr un datganiad o ddiddordeb.

2 MATERION BRYD A ARDYSTIWDYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDI

Dim.

3 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol i'w cymeradwyo ganddo:

30 Tachwedd, 2020
14 Rhagfyr, 2020
17 Rhagfyr, 2020 (cyfarfod arbennig)

Cadarnhawyd bod cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol yn gywir –

- **30 Tachwedd, 2020**
- **14 Rhagfyr, 2020**
- **17 Rhagfyr, 2020 (cyfarfod arbennig)**

4 COFNODION - PANEL RHIANTU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod y Panel Rhiant Corfforaethol a gynhaliwyd ar 8 Rhagfyr, 2020 i'w mabwysiadu gan y Pwyllgor Gwaith.

Yn rhinwedd ei swydd fel Cadeirydd y Panel Rhiant Corfforaethol, amlinellodd y Prif Weithredwr fusnes cyfarfod y Panel ar 8 Rhagfyr gan nodi, ar ôl bwlch oherwydd Covid 19, fod y Panel Rhiant Corfforaethol wedi aildechrau cyfarfod ym mis Rhagfyr, 2020 pan gafodd diweddariad ar waith a wnaed gan y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn ystod y pandemig, gan gynnwys y camau a gymerwyd i gwrdd â'r rhwymedigaethau statudol a'r dulliau creadigol a fabwysiadwyd i gadw mewn cysylltiad â phlant sy'n derbyn gofal gan yr Awdurdod mewn cyfnod o gyfyngiadau cymdeithasol. Hysbyswyd y Panel am lwyddiant parhaus yr ymgyrch i recriwtio a chadw Gofalwyr Maeth, a gefnogwyd gan lansiad y Cynnig Craidd ym mis Ionawr, 2019, sef cymhelliant marchnata i ddenu gofalwyr maeth newydd. Diweddarwyd y Panel hefyd ar gyraeddiadau addysgol y plant a'r bobl ifanc sydd yng ngofal yr Awdurdod. Yn ystod y pandemig penderfynodd y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Arweinydd / Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol achub ar y cyfle i gomisiynu adolygiad gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol o lywodraethiant, rheolaeth risg a rheolaeth fewnol y Panel, yn benodol p'un a oedd ganddo drefniadau priodol i gefnogi a hwyluso'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau fel rhiant corfforaethol. Er bod yr adolygiad gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi rhoi sicrwydd bod y Panel yn gweithredu'n effeithiol ar y cyfan, nododd hefyd welliannau y gellid eu gwneud a bydd y rhain yn cael sylw mewn cynllun gweithredu y cytunir arno gan y Panel.

Penderfynwyd mabwysiadu cofnodion cyfarfod y Panel Rhiant Corfforaethol a gynhaliwyd ar 8 Rhagfyr, 2020.

5 BLAENRAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd i'w ystyried, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd a oedd yn cynnwys Blaenraglen Waith y Pwyllgor am y cyfnod rhwng mis Chwefror, 2021 a mis Medi, 2021 a nodwyd y newidiadau canlynol -

- Eitemau newydd –
- Eitem 21 - Datganiad ar y Polisi Trwyddedu - ar gyfer cyfarfod 22 Mawrth, 2021

- Eitem 22 - Cynllun Rheoli Asedau Gwasanaeth 2020 - 2030: Y Stad Mân-ddaliadau - ar gyfer cyfarfod 22 Mawrth, 2021.
- Eitemau 33-36 - Adroddiadau Chwarterol Perfformiad a Monitro Cyllideb 2021/22 - ar gyfer cyfarfod Medi, 2021.
- Eitemau a ailraglennwyd
- Eitem 3 - Rhent Tai CRT a Thaliadau Gwasanaeth Tai 2021/22 - a ddygwyd ymlaen i gyfarfod 15 Chwefror, 2021
- Eitem 19 - Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn 2019/20 - eitem wedi'i hailraglennu o gyfarfod 25 Ionawr, 2021 i gyfarfod 22 Mawrth, 2021
- Eitem 20 - Cwrs Golff Llangefni - eitem wedi'i hailraglennu o gyfarfod 15 Chwefror, 2021 i gyfarfod 22 Mawrth, 2021.

Yn ogystal, ers cyhoeddi'r rhaglen mae'r Gwasanaeth Tai wedi gofyn am i eitem 2 ar y Rhaglen Waith - Cynllun Comisiynu Grant Cymorth Tai - gael ei hailraglennu o gyfarfod 15 Chwefror, 2021 i gyfarfod 22 Mawrth, 2021.

Penderfynwyd cadarnhau Blaenraglen Waith y Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfnod rhwng Chwefror a Medi, 2020 gyda'r newid ychwanegol a amlinellwyd yn y cyfarfod.

6 NEWIDIADAU I'R CYFANSODDIAD – AIL STRWYTHURO'R UWCH DÎM ARWEINYDDIAETH

Cyflwynwyd adroddiad y Prif Weithredwr mewn perthynas ag ailstrwythuro'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas, yr Aelod Portffolio ar gyfer Busnes Corfforaethol a nododd ei fod yn adroddiad sy'n delio ag ailstrwythuro arfaethedig yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r newidiadau i'r cyfansoddiad o ganlyniad.

Cyfeiriodd y Prif Weithredwr at y newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Mawrth 2020 i adlewyrchu ailstrwythuro mewnol yr uwch dîm rheoli gan y cyn Brif Weithredwr yn 2019. Yn dilyn ymadawiad y Prif Weithredwr, penodwyd y Dirprwy Brif Weithredwr yn Brif Weithredwr a phenodwyd y Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol yn Ddirprwy Brif Weithredwr. Ers mis Tachwedd, 2019 mae rôl y Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol wedi bod yn wag er gwaethaf dwy ymgyrch hysbysebu allanol. Yn dilyn yr ymgyrch hysbysebu aflwyddiannus gyntaf mae dyletswyddau swydd y Cyfarwyddwr wedi bod yn cael eu cyflawni gan ddau ymgeisydd mewnol, gydag un wedi ei benodi'n Bennaeth Gwasanaeth Dros Dro ar gyfer Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a'r llall wedi ei benodi i arwain ar faterion cynllunio lle. Gwnaed y penodiadau hyn yn y lle cyntaf tan Ebrill, 2020 ond oherwydd y pandemig a'r angen i sicrhau parhad busnes fe'u hestynnwyd hyd at fis Rhagfyr, 2020.

Dywedodd y Prif Weithredwr fod argyfwng y pandemig wedi dangos bod yn rhaid i'r Cyngor fod â swyddogion a chanddynt gymwysterau addas mewn meysydd penodol ar gyfer y dyfodol; mae'r ymateb i'r coronafeirws hefyd wedi dangos yn glir bwysigrwydd cymwyseddau priodol ar gyfer y lefel hon o swyddi. Yn ogystal, mae cyfnod y pandemig hefyd wedi profi pwysigrwydd hanfodol gweithio gyda phartneriaid a chymunedau i adeiladu gwytnwch cymunedol i ddelio â gwahanol heriau, sef heriau y mae swyddogion angen amser digonol a rhesymol i fynd i'r afael â hwy. Mae angen capasiti digonol a theg / cytbwys ar draws yr holl wasanaethau i sicrhau gwytnwch y Cyngor yn y dyfodol o fewn yr haen uwch o reolaeth ac arweinyddiaeth. Er bod trefniadau dros dro wedi gweithio'n dda nid ydynt yn effeithiol yn y tymor hir. Mae'n rhaid gwneud penderfyniad mewn perthynas â'r

swydd Cyfarwyddwr a'r swyddi dros dro a grëwyd o ganlyniad i'r methiant i recriwtio i'r rôl honno.

Gyda hyn mewn golwg, cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor Penodi ym mis Rhagfyr, 2020 yn gofyn am ei argymhelliad o ran y ffordd orau ymlaen i lenwi'r gwagle yn uwch dîm rheoli'r Cyngor. Yn yr adroddiad hwnnw mynegodd y Prif Weithredwr ei barn broffesiynol mai'r opsiwn gorau fyddai dileu swydd y Cyfarwyddwr a phenodi un Pennaeth Gwasanaeth ar gyfer Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a thrwy hynny ddileu'r llwyth gwaith sy'n gysylltiedig â'r uwch Dîm; yn ymarferol, y Dirprwy Brif Weithredwr fyddai'n arwain ar yr agwedd hon ar y swydd yn yr Uwch Dîm. Felly, byddai angen rhoi ystyriaeth i gefnogi rhai o ddyletswyddau'r Dirprwy ac - o dan ei oruchwyliaeth - eu cysylltu â'r elfen Cynllunio Lle o rôl y Cyfarwyddwr. Yr opsiwn symlaf fyddai creu swydd ychwanegol ar Raddfa 9/10 i ddarparu capasiti a gwytnwch i'r strwythur ac i gefnogi'r Dirprwy Brif Weithredwr a'r swydd Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd sydd newydd ei chreu. Cymeradwyodd y Pwyllgor Penodi'r dull hwn o symud ymlaen a nodir ei benderfyniadau ffurfiol i'r perwyl yn yr adroddiad.

Mae adrannau 5 a 6 yr adroddiad yn nodi'r goblygiadau o safbwynt cyfansoddiadol a'r newidiadau i'w gwneud i adlewyrchu strwythur diwygiedig arfaethedig yr UDA / Penaethiaid Gwasanaeth (ynghlwm fel Atodiad 2 i'r adroddiad, ond yn amodol ar gynnwys y swydd Pennaeth Gwasanaethau Oedolion sydd wedi'i gadael allan yn anfwriadol o'r strwythur fel y'i dangosir).

Ystyriwyd yr adroddiad gan y Pwyllgor Gwaith a chadarnhaodd ei fod yn cefnogi'r dull o symud ymlaen fel yr argymhellir gan y Pwyllgor Penodi.

Penderfynwyd argymell i'r Cyngor Llawn ei fod yn –

- **Nodi argymhellion y Pwyllgor Penodi a chadarnhau:**
 - **Dileu swydd Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol (swydd sydd hefyd wedi ei hadnabod fel Cyfarwyddwr Rheoleiddio a Datblygu Economaidd yn ystod y broses recriwtio ddiweddar) o Gyfansoddiad y Cyngor;**
 - **Creu rôl barhaol Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ac i'r rôl hon gael ei hysbysebu'n allanol;**
 - **Sefydlu a hysbysebu'n allanol swydd newydd, sef Swyddog Strategaeth Gorfforaethol.**
- **Cadarnhau cynnwys Atodiad 2, sy'n adlewyrchu'r diwygiadau uchod i strwythur y Cyngor yng Nghyfansoddiad y Cyngor;**
- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo bod y Prif Weithredwr (yn dilyn ymgynghoriad), yn unol â'r awdurdod sydd wedi ei gynnwys yn rhan 3.5.2.11 o'r Cyfansoddiad, ac o ganlyniad i'r newid strwythurol uchod, yn rhannu'r meysydd cyfrifoldeb perthnasol ymhlith yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth, fel bo'r angen.**
- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo bod y Swyddog Monitro, yn unol â'r awdurdod sydd wedi ei gynnwys yn rhan 3.5.3.6.6 o'r Cyfansoddiad, yn diwygio'r Cyfansoddiad (gan gynnwys y cynllun dirprwyo i swyddogion) i adlewyrchu'r penderfyniadau a wnaed gan y Cyngor mewn perthynas â'r newid strwythurol uchod a dosbarthiad y cyfrifoldebau ymhlith yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth fel y gwnaed gan y Prif Weithredwr dan y chweched pwynt bwled uchod.**

- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo bod y Swyddog Monitro yn gwneud unrhyw newidiadau canlyniadol eraill i'r cyfansoddiad i adlewyrchu'r argymhellion uchod.**

7 STRATEGAETH TAI DROS DRO 2020/21

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Tai a oedd yn ymgorffori Strategaeth Dai Dros Dro 2021.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cynghorydd Alun Mummery, yr Aelod Portffolio ar gyfer Tai a Chefnogi Cymunedau, ac fe eglurodd mai'r bwriad wrth gyflwyno'r Strategaeth Dai Dros Dro yw rhoi dogfen strategol ar waith sy'n cydnabod y newidiadau a wynebwyd yn ystod y flwyddyn, trwy flaenoriaethu'r hyn sydd angen digwydd y flwyddyn nesaf a darparu gwybodaeth am sut mae'r Gwasanaethau Tai a'i bartneriaid yn ymateb, ac yn parhau i ymateb, i'r pandemig coronafeirws. Mae'n bont i ddatblygu'r Strategaeth Dai a fydd yn cynnwys gofynion y Grant Cymorth Tai a Strategaeth Ddigartrefedd Llywodraeth Cymru erbyn 2022. Defnyddiwyd blaenoriaethau'r Strategaeth gyfredol ar gyfer y Strategaeth Dros Dro a fydd yn llywio blaenoriaethau'r Gwasanaeth am y cyfnod 2022 -2027 ac mae'r rhain wedi'u nodi yn yr adroddiad.

Gan gyfeirio at y Cynllun Cyfathrebu a'r ymgynghoriad, dywedodd yr Aelod Portffolio fod y Strategaeth Dros Dro wedi'i rhoi ar wefan y Cyngor i bwrsas ymgynghori â phrif bartneriaid y Gwasanaeth. Rhedodd y cyfnod ymgynghori am 3 wythnos rhwng 27 Tachwedd, 2020 a 18 Rhagfyr, 2020. Mae'r ymateb i'r ymgynghoriad (y manylir arno yn Atodiad 1) yn dangos cefnogaeth i'r Strategaeth Dai Dros Dro ar gyfer 2021 a bydd yn sail ar gyfer datblygu'r Strategaeth 5 mlynedd am y cyfnod o 2022 i 2027 a'r bwriad yw cyhoeddi drafft cychwynnol erbyn Ebrill, 2021 gyda'r drafft terfynol ar gael ar-lein rhwng Mehefin ac Awst, 2021 ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus. Bydd yr amserlen ymgysylltu / ymgynghori arfaethedig yn gweld y drafft terfynol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ym mis Medi, 2021 ac wedi hynny i'r Pwyllgor Gwaith i'w gymeradwyo ym mis Hydref, 2021.

Wrth ddarparu rhagolwg o amcanion y Gwasanaeth Tai cyfeiriodd yr Aelod Portffolio at 93 o unedau tai y disgwylir iddynt gael eu cwblhau yn 2021/22 gan y Cymdeithasau Tai sy'n bartneriaid i'r Gwasanaeth o gymharu â 23 uned yn 2019/20 a 49 uned yn 2020/21. Nododd bod gwaith i godi 38 o unedau tai Cyngor wedi cychwyn ar safleoedd yn 2020/21 a disgwylir i waith ar 40 uned arall gychwyn erbyn 2021/22. Yn ogystal, rhagwelir y bydd hyd at 75 o dai gwag wedi dod yn ôl i ddefnydd yn 2020/21 ac o leiaf 50 yn 2021/22. Ymgwymerwyd â gweithgaredd sylweddol hefyd o dan y Strategaeth Dai flaenorol, sef o 2014 mewn gwirionedd, lle darparwyd 53 o unedau tai newydd rhwng 2015 a 2020 ynghyd â phrynu 65 uned ychwanegol. Yn ystod y cyfnod hwn hefyd, cwblhawyd Hafan Cefni, sef cyfadeilad gofal ychwanegol sy'n cynnwys 63 fflat ac fe ailfodelwyd Llawr y Dref yn Llangefni i ddarparu ar gyfer ffordd fwy modern o fyw.

Wrth gloi ei gyflwyniad ar y Strategaeth, tynnodd yr Aelod Portffolio sylw at yr agwedd gadarnhaol ynddi o ran y weledigaeth ar gyfer y dyfodol yr oedd yn ei phortreadu; mynegodd ei ddiolchgarwch i staff y Gwasanaeth Tai am eu gwaith caled a'u hymrwymiad yn ystod y 10 mis diwethaf wrth wynebu'r heriau a oedd wedi codi yn ystod y cyfnod hwn, yn enwedig mewn perthynas â digartrefedd ac wrth addasu nodau ac amcanion i fynd i'r afael â'r materion sy'n dod i'r amlwg.

Cadarnhaodd Pennaeth y Gwasanaethau Tai fod gan y Gwasanaeth Tai gyfrifoldeb statudol i asesu'r angen am dai ac i arwain ar weithio mewn partneriaeth i sicrhau tai o ansawdd sy'n cwrdd ag anghenion ei ddinasyddion nawr ac yn y dyfodol, a bod y Strategaeth yn dangos sut y bydd hyn yn cael ei gyflawni yn y cyfnod interim a thu hwnt.

Siaradodd aelodau unigol o'r Pwyllgor Gwaith i ddiolch i'r Gwasanaeth Tai am ei ymateb i'r pandemig a hefyd am fod yn wasanaeth blaengar o ran ei weledigaeth ar gyfer stoc dai'r Cyngor a'i waith o ran cynnal y stoc, buddsoddi ynddi ac ychwanegu ati, yn arbennig felly mewn ardaloedd mwy gwledig lle'r oedd hynny'n bosib, gan gydnabod bod argaeledd tai cymdeithasol mewn cymunedau gwledig yn bwysig i'w cynaliadwyedd tymor hir. Roedd aelodau'r Pwyllgor Gwaith hefyd yn gwerthfawrogi gwaith y Gwasanaeth gydag eiddo gwag - a all fod yn ddolur llygad mewn cymunedau - wrth ddychwelyd yr eiddo i ddefnydd cadarnhaol a thrwy hynny wella cymunedau a helpu i gwrdd ag anghenion tai.

Ategodd y Cadeirydd y diolchiadau hynny gan ychwanegu bod y chwe thema a fydd yn llywio blaenoriaethau'r Strategaeth 5 mlynedd tymor hwy hefyd yn bwydo i mewn i Gynllun Corfforaethol y Cyngor. Er y dylai'r rheolaeth o stoc dai'r Cyngor fod yn destun balchder i'r Gwasanaeth Tai mae hefyd yn adlewyrchiad o weithio mewn partneriaeth, gyda'r Gwasanaeth yn gweithio ochr yn ochr â chyrff tai cymdeithasol a chymunedau'r Ynys i gyflawni ei ymrwymadau tai.

Penderfynwyd cymeradwyo'r canlynol –

- **Strategaeth Dai Dros dro 2021.**
- **Y dull o gyfathrebu wrth ddatblygu Strategaeth Dai 2022-27 a chynllun gwaith gyda phartneriaid sydd yn arwain at gyfnod ymgynghori a chymeradwyaeth derfynol**

8 CYNLLUN BIOAMRYWIAETH

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro - Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a oedd yn cynnwys y Cynllun Bioamrywiaeth.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cynghorydd Richard Dew, yr Aelod Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd a nododd mai hwn yw Cynllun Bioamrywiaeth cyntaf Cyngor Sir Ynys Môn a'i fod wedi'i baratoi yn unol ag adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Yn unol â'r gofynion yn Adran 6 mae'n nodi sut mae'r Cyngor yn bwriadu cynnal a gwella bioamrywiaeth ac wrth wneud hynny, hyrwyddo gwytnwch ecosystemau a gwreiddio materion bioamrywiaeth yn ei benderfyniadau, ei gynlluniau a'i bolisiâu o ddydd i ddydd. Mae'r Cynllun hefyd wedi ei baratoi i alinio ag amcanion Cynllun y Cyngor, yn benodol Amcan 3 (Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n amddiffyn ein hamgylchedd naturiol). Mae'n dilyn canllawiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ac yn ystyried amcanion y Cynllun Adfer Natur ar gyfer Cymru sy'n nodi gweithredoedd y gellir eu cyflawni yn y tymor byr ac sy'n gosod trywydd i gyflawni ymrwymadau tymor hwy y tu hwnt i 2020. Mae amcanion y Cynllun Bioamrywiaeth wedi eu hysgrifennu i fod yn realistig, yn gyraeddadwy ac yn fesuradwy o fewn yr amserlenni ac adroddir ar ei allbynnau i'r Pwyllgor Gwaith bob blwyddyn.

Amlygodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Dros Dro, er bod y Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd wedi arwain ar ddatblygu'r Cynllun, disgwylir y bydd holl wasanaethau'r Cyngor yn cyfrannu at wireddu ei amcanion. Hefyd, disgwylir ymgeisio am gyllid allanol er mwyn cyflawni rhai o'r prosiectau unigol yn y Cynllun sy'n ystyriaeth dros yr ychydig flynyddoedd nesaf. Cyfeiriodd y Rheolwr Cynllunio (Amgylchedd Adeiledig a Naturiol) at y Cynllun Gweithredu fel elfen arbennig o bwysig o'r Cynllun ehangach gan nodi bod angen i'r Cyngor cyfan weithredu'n gorfforaethol er mwyn cyflawni'r camau a amlinellir ynddo.

Croesawodd aelodau'r Pwyllgor Gwaith y Cynllun gan gydnabod pwysigrwydd bioamrywiaeth ac integreiddio bioamrywiaeth trwy holl waith y Cyngor. Roedd gan y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas bryderon ynghylch dirywiad coed ynn oherwydd y clefyd gwywiad yr onnen a goblygiadau hynny i goed ynn ar yr Ynys ynghyd â'r posibilrwydd y gallai gael effeithiau ecolegol ehangach.

Wrth gydnabod bod hon yn broblem genedlaethol sylweddol, cadarnhaodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd fod Cydlynnydd y Cyngor ar gyfer y clefyd Gwywiad yr Onnen yn edrych ar y mater o safbwynt yr Ynys a bod panel sy'n cynnwys yr Aelodau Portffolio perthnasol a Swyddogion hefyd wedi'i sefydlu i'r un pwrpas. Mae gweithio gyda pherchnogion tir a chynghorau cymuned yr un mor bwysig hefyd, a hynny er mwyn nodi'r ardaloedd hynny lle mae coed heintiedig, ac i ddatblygu cynlluniau ailblannu lle collwyd coed.

Gofynnodd y Cynghorydd R. Meirion Jones, yr Aelod Portffolio dros Addysg, Llyfrgelloedd, Diwylliant a Phobl Ifanc am eglurhad ar yr ochr ariannol a phwysleisiodd yr angen i gadw llygad ar gynnydd.

Eglurodd y Rheolwr Cynllunio (Amgylchedd Adeiledig a Naturiol) fod Llywodraeth Cymru yn rhedeg cyfres o gynlluniau o dan Bartneriaethau Natur Lleol yng Nghymru; mae'r rhain yn cynnwys ystod o sefydliadau gan gynnwys yr awdurdod lleol ac mae'r Partneriaethau'n derbyn cyllid ar gyfer prosiectau lleol sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd. Mae oddeutu £80k ar gael ar gyfer y flwyddyn nesaf i brosiectau o'r fath a bydd cais yn cael ei gyflwyno cyn bo hir - mae elfen o'r cyllid hwn ar gyfer gwneud stad y Cyngor yn wyrddach ac mae rhai prosiectau eisoes wedi cychwyn gan ddefnyddio cyllid y llynedd at y diben hwn gyda thua £30k ar gael ar gyfer y flwyddyn nesaf.

O ran monitro, cadarnhaodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd y bydd adroddiad blynyddol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith fel rhan o'r broses fonitro.

Dywedodd y Cynghorydd Ieuan Williams, yr Is-Gadeirydd, wrth fynegi ei gefnogaeth i'r Cynllun, ei fod yn credu bod angen cryfhau'r polisiâu diogelu'r amgylchedd yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (CDLIC); cyfeiriodd at enghraifft yn ei ardal etholiadol ei hun lle gellid colli rhan o safle bywyd gwyllt lleol dynodedig os caniateir cynnig i ddatblygu tai fforddiadwy o dan bolisi safle eithriad yn y CDLIC sy'n caniatáu datblygu y tu allan i ffiniau diffiniedig a oedd, yn ei farn ef, yn gwrthdaro â chyfrifoldebau a dyheadau'r Awdurdod dan y Cynllun Bioamrywiaeth. Ar ôl edrych yn sydyn trwy Gynlluniau Datblygu Lleol awdurdodau eraill, roedd wedi darganfod bod Adran 5 o'r CDLI a fabwysiadwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf yn cynnwys darpariaeth polisi mewn perthynas â safleoedd eithriad ar gyfer tai fforddiadwy yn y cefn gwlad sy'n nodi na fydd cynigion datblygu ond yn cael eu caniatáu lle dangosir *"nad yw'r datblygiad arfaethedig o fewn Lletem Werdd, Ardal Tirwedd Arbennig nac o fewn, yn agos at neu wrth ymyl Safle Cadwraeth Natur a ddynodwyd yn rhyngwladol, yn genedlaethol neu'n lleol."* Gofynnodd am ystyried ymgorffori darpariaeth debyg yn y CDLIC ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd pan fydd y Cynllun yn cael ei adolygu, a hynny er mwyn ymestyn diogelwch i safleoedd o'r fath yn Ynys Môn a Gwynedd.

Nododd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd y sylwadau a wnaed gan y Cynghorydd Ieuan Williams a chadarnhaodd y byddai'n mynd â'r mater yn ôl i Bwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd Môn a Gwynedd.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a mabwysiadu'r Cynllun Bioamrywiaeth yn ffurfiol.

9 CYNLLUN ARGYFWNG BWS

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo mewn perthynas â'r Cynllun Brys ar gyfer Bysus. Roedd yr adroddiad yn nodi'r cyd-destun ehangach, y cefndir a'r Cynllun Brys ar gyfer Bysus (CBB) a'r rhesymau drosto, ac yn gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gytuno i i ymuno â chynllun CBB2.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cynghorydd R G Parry, OBE, FRAgS, yr Aelod Portffolio ar gyfer Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo, a rhoddodd wybodaeth gefndir bod Llywodraeth Cymru (LIC) ac awdurdodau lleol wedi bod yn darparu cymorth ariannol i'r sector gwasanaethau bws i helpu i ddelio â llai o refeniw a chostau uwch oherwydd effaith Covid-19. Cyn y pandemig roedd LIC wedi ymgynghori ar ystod o newidiadau arfaethedig i'r ffordd y mae gwasanaethau bws yn cael eu darparu yng Nghymru ac wedi nodi ei bod am weld y sector cyhoeddus yn cael mwy o ddylanwad dros rwydweithiau gwasanaeth, tocynnau ac integreiddio â gwasanaethau rheilffyrdd; mae LIC hefyd yn bwriadu cysylltu goroesiad tymor byr y gweithredwyr â diwygio'r sector ar gyfer y tymor hir. Yn y tymor byr, felly, darperir cyllid i gadw gweithredwyr i fynd ac mae nifer o amodau gyda'r cyllid hwnnw. Nod y rhain yw cymell gweithredwyr i ymgysylltu â'r newidiadau y bwriedir eu gwneud ac sy'n unol â'r uchelgeisiau tymor hwy ar gyfer diwygio'r sector. Rhyddhaodd LIC £29m o Gronfa Caledi a oedd yn gweithredu o Ebrill, 2020 am dri mis, ac ar ôl hynny cyflwynwyd y Cynllun Brys ar gyfer Bysus ym mis Gorffennaf er mwyn parhau i ddarparu cymorth (CBB1) gyda disgwyl y byddai gweithredwyr yn cyfrannu at ail-lunio gwasanaethau bws yng Nghymru. Cyflwynwyd CBB 1.5 ym mis Awst, 2020 a weinyddir gan Awdurdodau arweiniol (Sir y Fflint yn achos Gogledd Cymru) a darparodd hyn £10m o gyllid i gefnogi ailagor ysgolion a gweithgaredd economaidd. Yna estynnwyd CBB 1.5 hyd at ddiwedd mis Mawrth, 2021 yn dilyn cyhoeddi pecyn cymorth pellach ym mis Medi, 2020, a gofynnwyd i weithredwyr gytuno i ystod o delerau ac amodau ar gyfer manteisio ar y cyllid.

Mae LIC, yn gweithio ar y cyd â Thrafnidiaeth Cymru, bellach yn cynnig gwneud cytundeb CBB2 tymor hwy gyda gweithredwyr ac awdurdodau lleol i ddiogelu gwasanaethau. Bydd y cytundeb yn rhedeg yn y lle cyntaf am ddim mwy na 2 flynedd o'r dyddiad y cychwynnodd CBB 1.5 h.y. hyd at Orffennaf 2022 oni bai bod amodau'r farchnad yn gwella digon i weithredwr beidio â bod angen cymorth CBB mwyach, boed ar gyfer gwasanaethau masnachol neu wasanaethau dan contract. Bydd LIC yn gyd-lofnodwr cytundeb CBB2 gyda gweithredwyr bysus ynghyd â Thrafnidiaeth Cymru. Mae Awdurdodau Lleol yn cadw cyfrifoldebau cyfreithiol am wasanaethau bws ac felly'n parhau i fod â rôl ganolog o ran penderfynu pa wasanaethau lleol sy'n derbyn y cymorth hwn. Mae angen iddynt ymrwymo i egwyddor y cytundeb a'r berthynas â'u hawdurdod arweiniol wrth sicrhau bod y cyllid brys parhaus yn cwrdd â'u blaenoriaethau ac yn cael ei ddarparu ar eu rhan. Bydd hyn yn darparu'r sylfaen gyfreithiol i LIC wneud taliad i'r gweithredwyr. Mae nodweddion allweddol CBB2 wedi'u crynhoi yn yr adroddiad ac mae'r Cytundeb arfaethedig llawn wedi'i nodi yn Atodiad 2 i'r adroddiad.

Amlygodd Pennaeth y Gwasanaethau Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo bwysigrwydd cefnogi'r sector er budd gweithwyr allweddol yr Awdurdod ac ar gyfer yr adferiad ôl-Covid a dywedodd, er nad yw'r cyllid yn cynnwys trafndiaeth addysg yn benodol, mae'n hanfodol o ran helpu gweithredwyr bysus i oroesi'r argyfwng presennol a pharhau i fod yn ddiddyled, gan sicrhau eu bod ar gael ar gyfer trafndiaeth addysg yn y dyfodol. Dywedodd na fydd ymrwymo i CBB2 yn clymu'r Awdurdod i unrhyw fodel rheoli yn y dyfodol gan y bydd hynny'n destun trafodaethau pellach; nid yw ychwaith yn golygu cyllid ychwanegol i gael mwy o fysis - arian ydyw yn hytrach i helpu gweithredwyr ddal i fynd yn ystod yr argyfwng presennol a chyda hyn mewn golwg gofynnwyd i Lywodraeth Cymru egluro'r trefniadau ar gyfer monitro.

Croesawyd y cynllun gan y Cynghorydd Carwyn Jones, yr Aelod Portffolio ar gyfer Datblygu Economaidd a Phrosiectau Mawr, a thynnodd sylw at y ffaith bod gwasanaethau bws yn achubiaeth i ardaloedd gwledig ac felly mae'n hanfodol cefnogi'r gwasanaethau hynny. Cyfeiriodd at Gynghrair Seiriol sy'n rhedeg gwasanaeth bws mini llwyddiannus ac sy'n awyddus i ddarparu gwasanaeth cymunedol ar gyfer pentrefi mwy gwledig yr ardal; gofynnodd am eglurder ynghylch sut y gellid cynorthwyo gwasanaeth o'r fath yn y dyfodol ac yn benodol ynghylch safbwynt Llywodraeth Cymru ar ddarparu trafndiaeth gymunedol.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo fod cytundeb CBB2 wedi'i anelu'n benodol at gefnogi gweithredwyr cyfredol trwy gyfnod y pandemig. Fodd bynnag, fel rhan o ddiwygiadau arfaethedig pellach i'r modd y rheolir gwasanaethau bws yng Nghymru y cyfeirir atynt yn yr adroddiad, mae'r Awdurdod eisoes wedi mynegi diddordeb mewn treialu cynllun Trafnidiaeth Seiliedig ar Alw yng Nghaergybi ac yn ardal Seiriol. Er bod y cynllun prawf yng Nghaergybi yn fwy tebygol o fynd yn ei flaen gyntaf oherwydd y ffordd y mae contractau masnachol gyda gweithredwyr yn gweithio, mae'r Awdurdod yn parhau i gadw mewn cof yr opsiynau yn ward Seiriol yn enwedig mewn ardaloedd y tu hwnt i Fiwmares.

Penderfynwyd –

- **Cytuno i egwyddorion Cytundeb CBB2 (Atodiad 2) i sicrhau cymorth ariannol (amodol) ar gyfer y sector bysiau ac i sefydlu perthynas â'r awdurdod arweiniol rhanbarthol a'r llofnodwr, sy'n sicrhau bod y cyllid brys parhaus yn diwallu blaenoriaethau'r awdurdodau ac yn cael ei ddarparu ar ei ran.**
- **Galw am adroddiad arall ar gynigion diwygio bysiau mewn perthynas â rheoli gwasanaethau bws yng Nghymru yn y dyfodol.**

**Cynghorydd Llinos Medi
Cadeirydd**